

Տ. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՔԱՎԱՆԱ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ ՔԱՐՈՋԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՂԵՎՈՆԴՅԱՆՑ ՏՈՆԻՆ

(17 փետրվարի 2004 թ.)

*«Այս հավատից մեզ ո՛չ ոք չի կարող խախտել՝
ո՛չ հրեշտակները և ո՛չ էլ մարդիկ, ո՛չ սուրը և ո՛չ
հուրը, ո՛չ ջուրը և ո՛չ էլ որևէ այլ դառը հարված»:
(Եղիշեն, Վարդանի և հայոց պապերազմի մասին)*

Միրելի հոգևոր եղբայրներ և բարեպաշտ ժողովուրդ,

Մեծ պահքին նախորդող շաբաթվա մեջ մենք հիշարարվում ենք հիշարժան փոփոխությունների և Վարդանանց սուրբ նահապետներին նվիրված, ընդ որում այսօր Ղևոնդ Երեցի, Հովսեփ Հողոցմեցի Կաթողիկոսի ու ևս յոթ հոգևորականների նահապետության հիշարարվումն է: Նահապետներ, որոնք ճակատամարտից հետո շղթայակապ փարվեցին Պարսկաստան, բանարկվեցին ու բազմաթիվ չարչարանքներից հետո մահվան դարձապարվեցին՝ ընդունելով Երկնային Արքայության անթառամ պսակը: Չնայած նրանց նահապետությանը հաջորդեց Վարդանանց նահապետությունը, բայց մեր Տոնացույցը թելադրում է հակառակ դասավորությունը: Եվ դա բնական է: Ղևոնդյանները Վարդանանց շարժման ոգին էին: Այդ նրանք էին համարվում այն ուժը, որը Վարդանանց ուրբի կանգնեցրեց: Եթե չլինեին Ղևոնդյանները, չէին լինի Վարդանանքը: Ղևոնդյանները մեզ ոգևորող և հաղթանակների մղող ուժն են:

428 թ. Հայաստանում վերացվեց Արշակունյաց թագավորությունը: Հայաստանի՝ պարսկական փիրապետությանն անցած մասը դարձավ մարգարություն և մարգարան նշանակվեց Վասակ Սյունին: Պարսից թագավոր Հազկերտը՝ Վռամի որդին, խիստ մոլեռանդ էր իրենց կրոնի օրենքները պահելու հարցում և ձգտում էր իր տիրության սահմաններում բնակվող բոլոր հայապետներին գրադաշտությանը դարձնել: Այդ ծրագիրն իրականացնելու համար նա 449 թ. մի հրովարդակ է արձակում, որով իր տիրության սահմաններում գտնվող բոլոր հայապետներին պարտադրում է գրադաշտական կրոնը: Շատերը, սակայն, հրաժարվում են ընդունել արքայի՝ աստվածուրացման այդ հրահանգը:

Այս ընթացքում հայ նախարարները, սպարապետ Վարդան Մամիկոնյանի և Կաթողիկոս Հովսեփ Հողոցմեցու գլխավորությամբ, Արաբշապում ժողով են գումարում և Հազկերտին պատասխան են գրում. «Այս հավատից մեզ ո՛չ ոք չի կարող խախտել՝ ո՛չ հրեշտակները և ո՛չ մարդիկ, ո՛չ սուրը և ո՛չ հուրը, ո՛չ ջուրը և ո՛չ էլ որևէ այլ դառը հարված»:

Ուր վրազնված է մեր ինքնությունը և պետականությունը, Ղևոնդյանները այնպեղ են: Զինվորներ միշտ կգտնվեն, ովքեր զենք կվերցնեն, բայց պետք է Ղևոնդ Երեցի ոգին ու նվիր

րումը, որն Ավետարանի քաջ հովվի նման իր ժամանակին կահագանգի վրանգի վրա հասնելու մասին:

Ազգակիցներին օգնելու, փրկելու առաքելությունը մեծագույն շնորհ է, որովհետև չկա ավելի մեծ բան, քան այն, երբ մարդ իր կյանքը նվիրում է ուրիշին փրկության առաջնորդելու գործին, ինչպես Քրիստոս ասաց. «Ավելի մեծ սեր ոչ ոք չունի, քան այն, որ մեկն իր կյանքը տա իր բարեկամների համար» (Ղով. ԺԵ 13): Ճիշդ նույն ապրումներն ուներ նաև Պողոս առաքյալը, երբ ասում էր. «Ես ինքս երդումով փափագում էի նգովվել Քրիստոսից իմ ազգակից եղբայրների համար» (Տոմ. Թ 3):

Հայաստանում լսելով նախարարների ուրաջության լուրը՝ ժողովուրդը ուրբի է կանգնում: Ծաղկոյն գավառի Անգղ ավանում աստվածասեր Ղևոնդ Երեցը և Եկեղեցու միաբաններն ու ժողովուրդը փայտերով ու քարերով հարձակվում են մոգերի վրա և ծնծելով բշում նրանց: Պարսից մոգաբար, տեսնելով հայերի ընդդիմությունը, հասկանում է, որ անհնար է նրանց բռնությամբ ստիպել՝ ուրանալ Քրիստոս Աստծուն և կռապաշտ դարձնել: Սակայն նա օժանդակություն է գտնում Վասակ Սյունուց, որն այդ ժամանակ Հայաստանի մարզպանն էր, և պարսիկների հետ համագործակցելով՝ այս կերպ ցանկանում էր բազմել հայոց գահին:

Այսօր էլ մենք կանգնած ենք զանազան ազգադավ և հավատորաց, պարտադրվող հրովարտականների առջև: Հազվերպները չեն փոխվում, նրանք միշտ մնում են նույնը՝ միշտ կործանող ոգով ու մտադրությամբ: Դեմքերը փոխելով, զանազան դիմակներ հագնելով՝ այսօրվա բազմազան աղանդավորական շարժումները ոչ այլ ինչ են, եթե ոչ նույն այդ հազվերպյան հրովարտականները: Հենց այստեղ են պետք Ղևոնդները, որ ի չիք դարձնեն այդ հրովարտականների ազդեցությունը, տեր կանգնեն իրենց հոտին, թույլ չտան իրենց հոտին օտարամուտ կերակուրներով սնվելու: Ղևոնդյանները միավորող ուժ են:

451 թվականին, գարնանը, պարսկական գործը, Մուշկան Նյուսալավուրտի գլխավորությամբ, մտնում է Հայաստան և հասնում Արտազ գավառ՝ բանակ դնելով Տղմուր գետի աջ ափին: Պարսկական գործը երկու հարյուր հազար էր, հայկականից երեք անգամ ավելի, սակայն հայերը չէին երկնջում, որովհետև Ղևոնդյանները միավորել էին թե՛ բանակը և թե՛ ժողովրդին: Վարդան Մամիկոնյանը՝ հայոց սպարապետը և գորագլուխը, քաջալերիչ խոսքերով խրախուսում է գործին՝ ասելով. «Վախը թերահավատության նշան է: Թերահավատությունը մենք վաղուց մերժել ենք մեզնից, նրա հետ թող վախն էլ փախչի մեր մարքից ու խորհուրդներից»:

Հոգևորականները մկրտում են չմկրտվածներին: Բոլորը Ս. Ավետարանի վրա երդումով միաբանվում են, միակամվում, որով հայոց բանակապետին նմանվում է շարժական Եկեղեցու՝ Ս. Ավագանով, Ավետարաններով, խաչերով, սրբերի նշխարներով և անգամ Եկեղեցու նվիրապետությամբ՝ կաթողիկոսից մինչև սաղմոսասաց: Հավաքվածներին կարելի էր նմանեցնել ոչ թե զինվորների, այլ ավելի շուր կրոնավորների, ովքեր պարտաստ էին մահվան հսկումով, աղոթքով, սաղմոսերգությամբ, աստվածաշնչյան ընթերցումներով, աստվածախն խոսքի վարդապետությամբ, մկրտությամբ և Հաղորդության խորհրդով:

Մենք եկեղեցասեր ժողովուրդ ենք՝ միավորված Ղևոնդյանց ոգով: Անհնար է պարկե-րացնել հային այլ Եկեղեցու հովանու ներքո: Եկեղեցին է մեր հայրենիքը, մեր հոգևոր հայ-

րենիքը, որով էլ արժեվորվում է բուն հայրենիքը: Այսօր առավել քան երբեք մենք միավորվել ենք Աստված կողմից մեզ շնորհված Հայոց աշխարհի շուրջ՝ Հայաստանի և Արցախի, որոնց առանցքը դարձյալ Ղևոնդյանների ոգին է: Այդ ոգին է, որ մղում է մեր զինվորներին առանց վախի կանգնել թշնամու առաջ, ինչպես Դավիթը՝ Գողիաթի:

Վարդանանց պարերազմից անցել են դարեր, բայց նրանք միշտ կենդանի են մեր հոգում, և յուրաքանչյուր հայ պարտավոր է իր հոգու մի գողտրիկ անկյունում հիշել ու խոնարհվել նրանց հիշատակի առաջ, քանի որ մեր այս սրբերի ճգնությամբ և նահապետությամբ մեր ժողովուրդը հավատարիմ մնաց մեր Փրկչի երկնային վարդապետությանն ու հարապետեց դարեր: Այսօր էլ նրանք Աստված առաջ բարեխոս են մեզ համար՝ հանուն հավատարմության, ժողովրդի և պետականության պահպանության: Ղևոնդյանների ոգին չի փչվել և եկեղեցու, ժողովրդի և պետականության պահպանության: Ղևոնդյանների ոգին չի փչվել, այն ծիլեր է արձակում և ձգարում դեպ ապագան, դաստիարակում նոր սերունդ՝ հավատարիմ ու նվիրված, այն սերունդը, որը Քրիստոսի լույսով է լուսավորված, և որը հաղթանակած դուրս կգա ամեն քսանակի փորձություններից ու իրեն դարանակալած ծուղակներից:

Ղևոնդյանների խորհուրդը հարապետ է: Պարմության քառուղիներում այն միշտ ուղեկցել է մեզ և այսօր էլ երաշխավորն է մեր հաղթանակի ինչպես անցյալ դարավերջին Արցախում, այնպես էլ այս նոր՝ 21-րդ դարում: Հիմա էլ մեր հոգևոր հայրենիքը, մեր հավատը, մեր Տիրոջ երկնային վարդապետությունը Ավարայրի դաշտի է վերածվել օպարամուր զանազան աղանդների՝ Հայաստան ներխուժումից, որոնք ուզում են իրականություն դարձնել հազկերպյան հրովարտակը: Բայց մենք մեզ հայր ենք ճանաչում Ս. Ավետարանը և մայր՝ Առաքելական Սուրբ Կաթողիկե Եկեղեցին: Եվ թող ոչ ոք իբրև չար անջրպետ մեջ ընկնելով՝ մեզ սրանցից չբաժանի: Թող Ղևոնդյանների ոգին այսօր մեզ՝ քահանաներիս, նոր լիցք հաղորդի՝ մեր հավատարմությամբ ու նվիրումով հաղթելու և մեր հավատքի դրոշմ հանդիսացող Ս. Էջմիածնի լուսավորչաբույր ոգով մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի լույսը տարածելու մեր ժողովրդի մեջ:

Վեհափառ Տեր, համազգային այս փոնի կապակցությամբ զալիս ենք ողջ հոգևորականաց դասի անունից շնորհավորելու Ձերդ Սրբության քահանայապետական փոնը, որպեսզի Աստված Ձեզ ուժ և առավել եռանդ պարգևի՝ առաջնորդելու մեր Սուրբ Եկեղեցին դեպի խաղաղության նավահանգիստը՝ Ս. Ղևոնդ Երեցի և Ս. Ղովսեփ Կաթողիկոսի փառավոր օրհնակով:

Թող մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի օրհնությունը, Աստված սերը և Սուրբ Հոգու շնորհը լինի ձեզ բոլորիդ այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն: